

POSTANOWIENIE

13 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Mariusz Załucki

na posiedzeniu niejawnym 13 lutego 2026 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku S. R.
z udziałem H. K., E. L. i H. C.
o zasiedzenie,
na skutek skargi kasacyjnej H. K.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Katowicach
z 30 kwietnia 2025 r., IV Ca 497/23,

- 1. odrzuca skargę kasacyjną;**
- 2. odmawia przyznania wynagrodzenia kuratorowi nieznanej z
miejsca pobytu H. K. - adw. K. W.**

UZASADNIENIE

Kurator ustanowiony dla nieznanej z miejsca pobytu H. K. wniósł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Katowicach z 30 kwietnia 2025 r., wydanego w sprawie z wniosku S. R. o zasiedzenie.

Zgodnie z najlepszą wiedzą kuratora H. K. była w 1934 r. osobą pełnoletnią, wstąpiła w związek małżeński. Ostatnia pewna informacja o pozostawaniu uczestniczki przy życiu pochodzi z 1996 r., kiedy to mieszkała na terytorium Republiki Federalnej Niemiec. Od tamtego czasu nie udało się ustalić ani miejsca pobytu uczestniczki, ani też uzyskać pewności, czy osoba ta pozostaje przy życiu.

Przyjąwszy najpóźniejszą możliwą datę urodzenia H. K., należałoby przyjąć, że liczy ona aktualnie 110 lat.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ze względu na fakt, że uczestniczka nieznana z miejsca pobytu nie przekroczyła jeszcze granicy wiekowej, która z przyczyn biologicznych pozwoliłaby na przyjęcie, że jej śmierć jest niewątpliwa, niemożliwe jest wszczęcie z urzędu postępowania o stwierdzenie zgonu (art. 534 k.p.c.).

Jednakże należy zważyć, że możliwość podejmowania działań w postępowaniu kasacyjnym przez kuratora ustanowionego dla osoby nieznanej z miejsca pobytu nie ma bezwzględnego charakteru. W polskim modelu postępowania cywilnego, postępowanie kasacyjne nie stanowi trzeciej instancji sądowej. Skarga kasacyjna jest bowiem nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, a jej rozpoznanie musi być podyktowane nie tylko interesem partykularnym, lecz również publicznym. Z tej przyczyny Sąd Najwyższy przyjął już, że w postępowaniu kasacyjnym udział kuratora ustanowionego dla osoby nieznanej z miejsca pobytu – jeżeli kurator ten dodatkowo spełnia wymagania z art. 87¹ k.p.c. lub udziela pełnomocnictwa profesjonalnemu pełnomocnikowi – jest możliwy wówczas, gdy przemawiają za tym względy związane ze sprawnością postępowania – na przykład niewątpliwa jest okoliczność, że w już wszczętym postępowaniu kasacyjnym musiałoby dojść do powtórnego ustanowienia takiego kuratora (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 października 2024 r., III CZ 150/24, OSNC 2025, nr 5, poz. 58).

Wymaganie to nie zostało spełnione w niniejszej sprawie, bowiem istnieje uzasadnione przypuszczenie, że nieznana z miejsca pobytu uczestniczka postępowania nie żyje. Przypuszczenie to wyraża zarówno ustanowiony kurator, jak i wszystkie sądy rozpoznające sprawę, w tym Sąd Najwyższy. Dlatego skargę składaną przez kuratora ustanowionego dla osoby nieznanej z miejsca pobytu należy w tym przypadku uznać za niedopuszczalną, jako dążącą do wydłużenia postępowania oraz nieodzwierciedlającą prawdopodobnego interesu uczestniki postępowania. Wobec uzasadnianych wątpliwości, czy reprezentowana osoba faktycznie pozostaje przy życiu, należy przyjąć, że rola kuratora zakończyła się

wraz z uprawomocnieniem się postanowienia wydanego przez Sąd II instancji. Nie istnieją zaś podstawy do powołania nowego kuratora.

Z tej przyczyny Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁶ § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odrzucił skargę kasacyjną, a także – w związku z niedopuszczalnością skargi kasacyjnej – odmówił przyznania wynagrodzenia dla kuratora.

Mariusz Załucki

[a.ł]